

Resultaten Analyse onderwijsinstellingen Rigo (L)earning van Hall-Larenstein

Met de informatie verkregen uit de documenten analyse, de interviews met de docenten en de enquêtes met de studenten kunnen per instelling de volgende onderwerpen belicht worden. (Uiteraard kan iedere instelling hier naar behoefte elementen aan toevoegen)

Algemeen beeld ondernemerschap in het onderwijs

De opleidingen Landbouw, Bedrijfskunde en Agribusiness hebben samen de major Agrarisch ondernemerschap opgezet (zie bijlage 1 voor de instroomvariant HAVO). Deze opleiding faciliteert in het verbeteren c.q. ontwikkelen van de competenties op het gebied van ondernemerschap. Doel is uiteindelijk een eigen bedrijf starten of een (ouderlijk-) bedrijf over te nemen. Verder kunnen studenten van andere opleidingen kiezen uit de Minor Ondernemerschap, bestaande uit module HAO21 en HHG28. Elke module omvat 200 SBU of 7 ECTS.

Module HAO21 richt zich vooral op strategisch denken aan de hand van LEI-tools (SMT en SMR). Hiervoor werken de studenten in groepjes voor een ondernemer buiten de eigen sector een strategisch plan uit en via spiegelen (toetsing) laten zij de ondernemer inzien dat hun plan het beste is. De docent heeft hierbij de rol van observator.

Bij de module HHG28 maken de studenten in tweetallen een ondernemingsplan voor hun (eigen) bedrijf. Wekelijks wordt een onderdeel van het ondernemingsplan besproken. De docent heeft de rol van coach. In een afsluitende presentatie wordt het ondernemingsplan aan de andere studenten gepresenteerd en beoordeeld..

Visie en competenties

Alleen vakmanschap is niet meer voldoende om de komende jaren een bedrijf te runnen. Innovatief denken en kansen waarnemen en benutten wordt alleen maar belangrijker in de toekomst. De focus ligt op de ontwikkeling tot ondernemer. Mochten de studenten na hun opleiding geen eigen bedrijf starten, dan zijn ze na deze opleiding wel ondernemender geworden, waardoor er vele mogelijkheden zijn in het werkveld.

Doel van deze opleiding is de student in beweging te krijgen, waarbij zij voortdurend met aspecten van het ondernemerschap bezig zijn. Dit moet leiden tot een actieve houding en het uitvoeren van ondernemende activiteiten.

Het studieprogramma richt zich op het doelgericht kunnen handelen in gevarieerde, nieuwe en onbekende situaties. Daarnaast wordt het vermogen tot communicatie, samenwerken, analyse, methodisch denken, probleem oplossen en risico's nemen verder ontwikkeld.

Tijdens de propedeuse krijgen de studenten een oriënterend beeld van het werkveld en worden de competenties aangeboden op niveau 1. Niveau 2 is het niveau, waaraan de studenten aan het einde van het tweede jaar moeten voldoen. In jaar 3 en 4 werken studenten aan competenties op niveau 3. Het Persoonlijk Ontwikkelings Plan (POP) is een instrument dat door de studenten gebruikt wordt als leidraad bij hun ontwikkeling in alle studiejaren. Zelfreflectie staat hierbij centraal.

Ondernemerschapcompetenties	belangrijk	komt terug in de module	Voorbeelden hoe
zien en realiseren van kansen			
Internationaal georiënteerd zijn	ja	BS, HHG28	Stages in het buitenland omgevingsanalyse
Inzicht hebben in de marktomgeving	ja	HHG28	marktanalyse
Zien en grijpen van kansen	ja	HHG28	Zien: bij omgevings-analyse. Grijpen: hoe doe of train je dat?
relationele competenties			
Communiceren	ja	HBA16E,PS	Groepsoverleg, vergaderen, verslaglegging
Overleggen	ja	HHG01,HAO21,HHG28, AO	
	ja	HHG01,HAO21,HHG28,	

Samenwerken		AO	
Onderhandelen	ja	Nog nergens	
conceptuele competenties			
Conceptueel denken¹	ja	HAO21, HHg28, HHG30E, AO	Waar beginnen, waar eindigen (marktanalyse, omgevingsanalyse). Hoofdzaken kunnen onderscheiden van bijzaken
Problemen analyseren	ja	HHg28	Doorvragen om de echte problemen boven water te krijgen.
Organisatorische competenties			
Leiderschap	ja	HHG01	Werkcolleges, rollenspelen en testen
Managen	ja	HAO21, HHG01, HHG30E, AO	Wekelijks feedback op vorderingen
Plannen en organiseren	ja	HAO21, HHG01, HHG30E, AO	Zelf bedrijven en opdrachten zoeken, bijhouden van procesverslagen. Wekelijks feedback op vorderingen
Strategische competenties			
Resultaatgericht zijn	ja	HHG21, HHg28, HHG30E, AO	Goed is goed genoeg. Er moet aan het einde van de periode een uitgewerkt plan liggen
Strategische georiënteerd zijn²	ja	HAO21, HHg28	Vooruit denken; waar zit je focus in het ondernemings-plan. LEI-Tools, spiegelen
Hebben en laten zien van commitment			
Een visie hebben	ja	HBA23E	Wat is je missie?
Vertrouwen in jezelf, geloven in je eigen doelstellingen	ja	HHg28	Uitwerking plan: is dit haalbaar?
Emotionele stabiliteit	ja		Motivatie is heel belangrijk. Hoe train je dit?
Reflectie	ja	HHg28, PS, AO, SLB	Vaardighedenspel, kwaliteitenspel. Feedback tijdens wekelijkse gesprekken. Toch zou hier meer uitgehaald kunnen worden, als er meer tijd voor is.

Sterke en zwakke punten van de module/opleidingsvariant volgens docenten

Sterk punt van de opleiding is dat studenten tevreden zijn over wat ze krijgen aangeboden (realiseerbaarheid en haalbaarheid van plannen motiveert enorm), alleen hun houding zou wat minder afwachtend mogen zijn. Ook zouden zij nog meer in contact moeten komen met ondernemers en dan met name met de competenties, die zij (ondernemers) belangrijk vinden en hoe zij die ontwikkeld hebben en nog steeds ontwikkelen.

Sterke en zwakke punten van de module/opleidingsvariant volgens studenten

¹ Feiten bekijken op een afstand, ze in een ruimere context en een langetermijnperspectief plaatsen

² Het analyseren van de marktpositie en het nadenken over de toekomst van de organisatie, bewust zijn van de kernwaarden van de organisatie en een strategie uitwerken om doelen te halen.

Sterk punt is de enthousiaste begeleiding van vakbekwame docenten. Alleen sommigen willen nog (veel) meer leren over ondernemerschap, alleen kunnen zij niet goed aangeven wat.

Momenteel loopt er een pilot van een mogelijke Topminor (periode febr-juli 2008), waarbij studenten in de praktijk kunnen ondernemen.

Bijlage 1

Major Agrarisch Ondernemerschap (AO) HAVO-stroom 4 jaar Cohort 2007 1 mei 2007

Eerste studiejaar

1 ^e semester		2 ^e semester	
Periode 1	Periode 2	Periode3	Periode 4
PBA11 Je studie, je toekomst. Oriëntatie op opleiding en werkveld A	PLB13 Effectief adviseren A	PLB12 Klantgericht denken A	Internationale bedrijfsstage
PBA01 Bedrijf en omgeving B	PLB01 Agrarisch bedrijf C	PHG02 Leeronderneming C	

Tweede studiejaar

1 ^e semester		2 ^e semester	
Periode 1	Periode 2	Periode3	Periode 4
HBA16E Balancing People, Planet, Profit A*	HLB15 Research Management C	Bedrijfsstage	HBA14 Communiceren van Beleid B
HAO21 Agrarisch ondernemerschap C	HHG21 Bedrijfseconomie A of HLB22 Bedrijfsbeoordeling A		HHG01 Management en organisatie C

Derde studiejaar

1 ^e semester		2 ^e semester	
Periode 1	Periode 2	Periode3	Periode 4
HHG30E Supply Chain Management B*	HHG28 Ondernemingsplan C	HHG31 Financial management B	HBA23E Business Strategy & Change Management B*
Minor 1a	Minor 1b	Minor 2a	Minor 2b

Vierde studiejaar

1e semester		2e semester	
Periode 1	Periode 2	Periode3	Periode 4
Projectstage		Afstudeeropdracht	

Toelichting afkortingen:

PBA = Propedeuse module Bedrijfskunde en Agribusiness

PLB = Propedeuse module Landbouw (=betekent dat deze modulen vanuit de opleiding Landbouw gevolgd worden)

PHG = Propedeuse module Hogeschoolgerelateerd (samen met andere opleiding)

HBA = Hoofdphase module Bedrijfskunde en Agribusiness
HLB = Hoofdphase module LandBouw (=betekent dat deze modulen vanuit de opleiding Landbouw gevolgd worden)
HHG = Hoofdphase module Hogeschoolgerelateerd (samen met andere opleiding)
HAO = Hoofdphase module Agrarisch Ondernemerschap
E + * = de module wordt in het Engels gegeven